

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА США

*І.О. Пендлишак, здобувач вищої освіти групи Б-2/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Фінанси в узагальненому вигляді виражають єдині розподільчі та перерозподільчі відносини в суспільстві. Проте вони мають різноманітні форми прояву в залежності від основних суб'єктів фінансових відносин, а, отже, і свою специфіку, що реалізується через формування і використання фондів грошових коштів [1].

Множинність фінансових відносин загалом відображає сукупність взаємопов'язаних елементів, кожен з яких, з одного боку, є носієм властивих йому фінансових відносин і певним чином впливає на процес відтворення, а з іншого – перебуває в певному зв'язку з іншими елементами системи [1].

Ефективність організації і функціонування фінансових відносин в суспільстві, успішна реалізація фінансової політики держави залежить передусім від оптимальної побудови та дієздатності фінансової системи.

Дослідженням фінансових систем та їх порівняльної характеристики присвячено праці вітчизняних науковців, до числа яких належать: А. С. Глущенко [1], М. І. Карпін [2], С. З. Мошенський [3] та ін.

Побудова фінансової системи виходить з необхідності вирішення таких завдань: формування, концентрація та оптимальне розміщення достатніх для виробництва певного обсягу ВВП фінансових ресурсів; встановлення оптимальних пропорцій розподілу та перерозподілу виробленого ВВП; досягнення максимальної ефективності використання наявних фінансових ресурсів; всебічного сприяння залученню усіх тимчасово вільних коштів та отриманих доходів через інституції фінансового ринку на потреби фінансового забезпечення виробництва ВВП.

Фінансова система властива кожній державі незалежно від рівня економічного розвитку та є відображенням форм і методів конкретного використання фінансових важелів в економіці [1].

Ми погоджуємося з думкою М. І. Карпіна [2], що фінансову систему слід розглядати як інфраструктуру різних фінансових інститутів, які здійснюють фінансові операції та одночасно є суб'єктами і об'єктами управління фінансами.

Автори відомого у США та інших країнах підручника з економіки К. Макконнелл і С. Врю у складі фінансової системи США виокремлюють кілька важливих ланок [2]. Передусім, це Федеральна резервна система (ФРС), до якої належать 12 федеральних резервних банківських установ, що є водночас центральними банками. Така кількість центральних банків відображає велику територію, економічну могутність країни. На ФРС покладено широке коло обов'язків у галузі монетарної політики, підтримання ліквідності та стабільності фінансових ринків регулювання депозитних інститутів, надання послуг Державній скарбниці та депозитним інститутам, підтримання ефективного платіжного механізму та сприяння економічному розвитку суспільства. Хоча на перший погляд перелічені обов'язки мають різний вигляд, проте вони є суттєвими аспектами головної функції ФРС – підтримання стабільної та ефективної національної грошової одиниці.

Дещо по-іншому зміст фінансової системи США розкриває автор відомого підручника «Фінанси» А. С. Глущенко [1]. На його думку, головними сферами фінансової системи України є централізовані та децентралізовані фінанси, фінансова інфраструктура. Кредиторами і позичальниками можуть бути домогосподарства, ділові фірми, уряд та іноземці. Фінансовими посередниками – комерційні банки і небанківські фінансово-кредитні установи.

У західній фінансовій науці переважає трактування фінансової системи у контексті функціонування фінансового ринку. Наприклад, З. Боді та Р. Мертон характеризують фінансову систему як сукупність ринків та інших інститутів, що використовуються для укладання фінансових угод, обміну активами і ризиками. Ця система включає ринки акцій, облігацій та інших фінансових інструментів, фінансових посередників (таких, як банківські установи і страхові компанії) і органи, які регулюють діяльність усіх цих установ [3].

Оскільки ринкова економіка – це взаємодія трьох секторів: домогосподарств, фірм та уряду, то до складу фінансової системи необхідно включати фінанси домогосподарств, фінанси підприємств, фінанси держави, страхування, а також сполучний елемент між ними – фінансовий ринок.

Важливою складовою фінансової політики держави є забезпечення її фінансової безпеки. Особливо це актуально для країн із транзитивною економікою, в яких система державних фінансів не є досить стійкою, передусім це стосується України. Стан фінансової безпеки країни залежить від багатьох чинників, до яких відносять безпеку інвестицій, фактори міжнародного фінансового ринку, коливання попиту і пропозиції, стан грошово-кредитної системи країни, збалансованість (чи незбалансованість) державного бюджету, дефіцит бюджету, державний борг країни, бартеризацію економіки, податкові пільги тощо.

Фінансова безпека України передусім залежить від гармонійного взаємозв'язку складових фінансової системи нашої країни. Розбалансованість Державного бюджету є головним дестабілізуючим чинником фінансової системи, і, відповідно, фактором негативного впливу на фінансову безпеку країни.

Формування і використання Державного бюджету України відповідно до вимог фінансової безпеки має враховувати такі критерії: забезпечення інтересів держави; пріоритет національних інтересів України; відповідність цілей бюджетної політики фінансовим ресурсам держави; забезпечення стабільності дохідної частини Державного бюджету України; підтримання єдності бюджетної системи й узгодженість бюджетної політики країни з грошово-кредитною політикою Національного банку України [2].

Фінансова система сприяє економічному зростанню шляхом спрямування фінансових ресурсів для їх найбільш продуктивного використання. Розвинена фінансова система може підняти економічне зростання за рахунок підвищення швидкості сукупних заощаджень і темпів приросту капіталовкладень, прискорення накопичень капіталу. Фінансовий розвиток також сприяє

зростанню шляхом посилення конкуренції і стимулювання інноваційної діяльності, які сприяють розвитку динамічної ефективності і сприяють більш ефективному розподілу ресурсів.

Література:

1. Фінанси: Навч. посібн. Л. : «Магнолія 2006», 2014. 440 с.
2. Карлін М. І. Фінансова система України: навчальний посібник для студ. вузів. К. Знання. 2007. 324 с.
3. Мошенський С. З. Значення фінансового ринку в економічному розвитку держави та у забезпеченні її інвестиційної безпеки. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2008. № 2 (44). С. 339-348.
4. Сіренко Н. М. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки в контексті глобалізації та євроінтеграції URL: <https://clck.ru/EqsZN> (дата звернення 19.03.2019).

***Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет***